

תיבה 1: מדיניות הממשלה בעניין העובדים הזרים והשפעתה

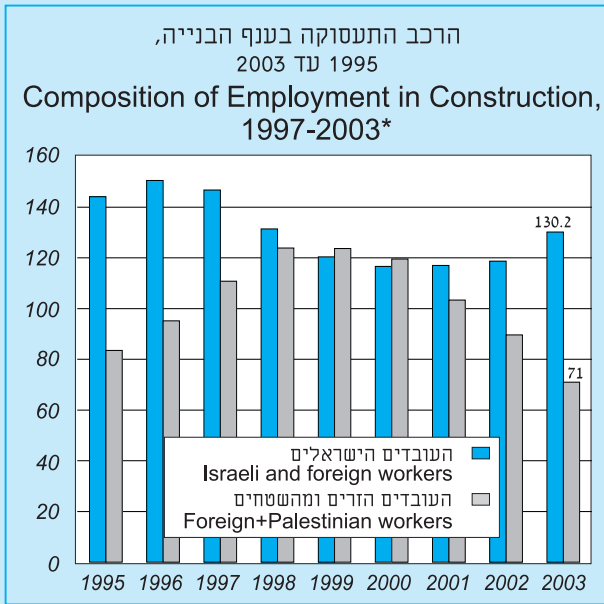
מספר העובדים הזרים עלה בהתמדה מאז 1993, שבה אושרה העסקתם לראשונה, ובשנים 2001 ו-2002 הוא הגיע לשיא של כ-250 אלף עובדים, כ-10 אחוזים מכלל המועסקים במשק. עלות העסקתם של עובדים זרים נמוכה במידה ניכרת מזו של ישראלים, כך שהאפשרות להעסיקם מביאה לדחיקת עובדים ישראלים לא-מקצועיים אל מחוץ למעגל העבודה, וכך - להגדלת אי-השוויון והעוני. להעסקת עובדים זרים השלכות כלכליות וחברתיות נוספות, אך למרות החלטות ממשלה רבות שהתקבלו במהלך השנים במטרה לצמצם את מספרם של העובדים הזרים, ובכך את עוצמת הבעיה, לא פחת מספרם עד לאחרונה.

ב-2003 נרשמה לראשונה ירידה משמעותית - כ-30 אלף - במספר העובדים הזרים¹, וזאת במידה רבה בהשפעת מדיניותה של הממשלה בנושא זה מאז שלהי 2002. בין הצעדים שנקטו: (א) צמצום מספר ההיתרים להעסקת עובדים זרים; (ב) ייקור העסקתם באמצעות השתתפות מעסיקים בשיעור של 8 אחוזים²; (ג) הגברה ניכרת של פעולות האכיפה ושל הענישה למעסיקי העובדים הזרים; (ד) צעדים לעידוד עזיבה מרצון. כל אלו לוו בכיסוי תקשורתי רחב, שהגדיל את האפקטיביות של צעדי ההרתעה.

נראה שצמצום מספרם של העובדים הזרים היה אחד מהגורמים העיקריים להרחבת התעסוקה של ישראלים

השנה, בכ-30 אלף: כך, למשל, בולט הגידול הניכר של תעסוקת ישראלים בבינוי, אף שענף זה צמצם את פעילותו השנה. מספר המועסקים הישראלים בבינוי גדל ב-11.5 אלף, תוספת המסבירה כ-40 אחוזים מגידולו של מספר המועסקים הישראלים בסקטור העסקי כולו. החלפתם של עובדי הבינוי הזרים בישראלים השנה באה לאחר מגמה הפוכה במחצית השנייה של שנות התשעים, שבה נוספו לענף כ-25 אלף עובדים לא ישראלים, ותעסוקת הישראלים בו הצטמצמה בכ-35 אלף.

צמצום מספרם של העובדים הזרים השפיע גם על נתוני מאזן התשלומים: הוצאות העובדים הזרים בישראל, הנכללות ביצוא שירותי התיירות, פחתו ב-91 מיליון דולרים לעומת המחצית השנייה של 2002 (נתונים מנוכי עונתיות); הוצאות השכר לעובדים זרים, הנכללות בחשבון ההכנסות של גורמי הייצור, ירדו באותה תקופה ב-163 מיליון דולרים³.

1 הנתונים בתיבה זו מבוססים על אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

2 אף על פי כן, עלות העסקתו של עובד זר היא עדיין כ-65 אחוזים מזו של עובד ישראלי ב"צווארון כחול".

3 סכום זה אינו כולל את הירידה בהוצאות שכרם של עובדי השטחים.